

VOJENSKÉ ZDRAVOTNICKÉ LISTY

ROČNÍK LXIV

ZÁŘÍ 1995

ČÍSLO 3

ÚVOD

Toto sdělení shrnuje první poznatky z práce našich zdravotníků v polních podmínkách na území bývalé Jugoslávie. Autoři publikují získané zkušenosti z vlastní přípravy a působení v misi OSN, v českém polním chirurgickém týmu, za období od února do konce října 1994.

Jednotlivé kapitoly zahrnují vývoj konfliktu, vojensko-politickou situaci celého regionu, organizační strukturu zdravotnické služby UNPROFOR, vlastní výstavbu a rozvinutí PCHT včetně odborné činnosti.

Snahou bylo vytvořit ucelený průřez práce v misi a poskytnout touto formou první tištěnou písemnou a obrazovou dokumentaci o činnosti polního chirurgického týmu pod modrou vlajkou OSN.

PREFACE

The communication summarized initial knowledge of our medical personnel working in field conditions on the territory of former Yugoslavia. The authors publish acquired experience of their personal preparation and activities in a UN mission in the Czech field surgical team from February till the end of October, 1994.

Particular articles comprise a development of the conflict, military political situation of the whole region, organizing structure of UNPROFOR health service, proper establishment and deployment of the field surgical team including special activities.

The purpose of the article was to make a complete view on a work in the mission and provide the first written as well as pictured printed documentation about functioning of the field surgical team under the blue U.N. flag.

EINLEITUNG

Dieser Bericht faßt die ersten Erkenntnisse über die unter Feldbedingungen durchgeführte Arbeit unserer Sanitäter auf dem Gebiet damaligen Jugoslawiens zusammen. Die Autoren veröffentlichen die bei ihrer eigenen Vorbereitung und Mitwirkung in der UNO-Mission (im tschechischen chirurgischen Feldteam) im Zeitraum vom Februar bis Ende Oktober 1994 gewonnenen Erfahrungen.

Die einzelnen Artikel befassen sich mit der Entwicklung des Konflikts, mit der militär-politischen Situation im ganzen Region, mit Struktur der Organisation des UNPROFOR-Sanitätsdienstes, mit dem eigenen Ausbau und der Entfaltung des chirurgischen Feldteams, einschl. der fachlichen Tätigkeit.

Es war bestrebt den Gesamtüberblick über die Tätigkeit in der Mission zu vermitteln, und die erste in gedruckter Form Schrift- und Bilddokumentation über die Tätigkeit des chirurgischen Feldteams unter der blauen UNO-Flagge anzubieten.

AVANT-PROPOS

Cette étude n'est que le recueil de la première expérience acquise dans des conditions de campagne sur la territoire d'ex-Yougoslavie par nos membres du personnel sanitaire. Des auteurs publient leur expérience acquise au cours de leur préparation et activité dans une équipe chirurgicale tchèque de campagne pendant la mission de l'ONU de février à octobre 1994.

Des articles renferment l'évolution du conflit, la situation militaro-politique de toute la région, la structure d'organisation du Service de Santé de la FORPRONU, la constitution et le déploiement d'une équipe chirurgicale de campagne, y compris l'activité spécialisée.

Notre but était de faire un point de vue uni du travail dans la mission et de cette façon de fournir la première documentation écrite et illustrée du fonctionnement d'une équipe chirurgicale de campagne sous le drapeau de l'ONU.

356.33(437.1/.2):355.123.1(497.1):341.123:355.357

ÚČAST ZDRAVOTNICKÉ SLUŽBY ARMÁDY ČESKÉ REPUBLIKY V JEDNOTKÁCH MÍROVÝCH SIL OSN

Plk. MUDr. Peter MIKO, mjr. MUDr. Pavel BUDINSKÝ
Ministerstvo obrany České republiky, odbor vojenského zdravotnictví GŠ, Praha
(feditel: plk. MUDr. Jan Vesecký)

V novodobé historii se vojenská zdravotnická služba aktivně zúčastnila akcí, které souvisely s humanitární pomocí obyvatelstvu států ve válečném konfliktu, např. Korea nebo Perský záliv, ale především v mírových silách OSN.

Od roku 1992 vojenská zdravotnická služba naší armády zabezpečuje činnost našeho praporu mírových sil OSN (dále je UNPROFOR) v bývalé Jugoslávii. Zámysl řešení zdravotnického zabezpečení naší jednotky vycházel ze skutečnosti, že v tamních podmínkách musí být schopna poskytovat první lékařskou pomoc, včetně chirurgické pomoci, mít zásoby léků a zdravotnického materiálu na minimálně 60 dnů činnosti. Naše armáda vytvořila a vyslala do UNPROFOR 3 roty, zabezpečovací jednotku a štáb velení v počtu asi 500 osob. Odbor vojenského zdravotnictví Generálního štábu navrhl, aby u každé roty bylo obvyklé ve složení:

Personál: lékař, zdravotník, řidič sanitky-zdravotnický instruktor, řidič pojízdné převazovny-sběrač raněných, zubní lékař, zdravotník-zubní instrumentář.

Materiál a technika: sanita, pojízdná převazovna, léky a spotřební materiál na 60 dnů činnosti, 2 koupací soupravy s příslušenstvím, mobident - pojízdný zubolékařský kabinet.

Technika a materiál byl čerpán ze zásob armády pro pole, léky a spotřební materiál rovněž ze souprav. Paletu léků jsme však doplnili podle současných poznatků vědy, zejména o antibiotika, protišokové léky, infuzní roztoky atd.

Zásobování léky a spotřebním materiálem v prvním pololetí působení zdravotnické služby v bývalé Jugoslávii bylo z naší republiky, protože se jen velmi pomalu rozvíjelo zásobování cestou UNPROFOR. V prvních měsících pobytu v bývalé Jugoslávii byla vyšší zdravotnická etapa polního chirurgického týmu rozvinuta francouzskou armádou. Toto pracoviště lze přirovnat k našemu zdravotnickému oddílu co do vybavení i rozsahu poskytované zdravotnické - chirurgické pomoci. Po půl roce činnosti převzala činnost vyšší zdravotnické etapy kanadská armáda. V této době si naši lékaři počínali jako zkušení profesionálové a dobré jméno naší armády ještě zlepšili. Naši lékaři si v těchto náročných

podmínkách vedli velmi dobře. Prokázali výtečné znalosti medicínsko odborné a velmi dobré organizační schopnosti, zejména pak schopnosti improvizace v polních podmínkách. Dostalo se jim ocenění od francouzských kolegů, ale také od velících a řídících pracovníků zdravotnické služby UNPROFOR - příslušníků americké armády. Uvádím to zde proto, že v následujícím období, tj. v polovině roku 1993, přišla ze strany velení UNPROFOR nabídka velení zdravotnické služby AČR na vyslání polní chirurgické nemocnice do mírových sil OSN v bývalé Jugoslávii.

V prvním návrhu byla zpracována varianta polní chirurgické nemocnice jako samostatného celku plně soběstačného po stránce logistického zabezpečení se zhruba 50 lůžky. Polní chirurgická nemocnice měla být vybudována v rámci humanitární pomoci pro civilní obyvatelstvo bývalé Jugoslávie. Druhou variantou bylo postavit polní chirurgickou nemocnici ve prospěch vojsk UNPROFOR, která by měla logistické zázemí u UNPROFOR a poskytovala by neodkladnou chirurgickou pomoc zraněným a nemocným a připravovala je k transportu do polní chirurgické nemocnice americké armády v Zagrebu. Podobně jako první varianta, také tato nebyla přijata velením UNPROFOR. Na podzim 1993 přišla k nám nabídka na vyslání polního chirurgického týmu, který by pracoval ve prospěch jednotek UNPROFOR jako vyšší etapa odborné lékařské chirurgické pomoci, a nahradil tak kanadský polní chirurgický tým.

Před přijetím této nabídky byl pozván vedoucí lékař UNPROFOR v bývalé Jugoslávii plk. MUDr. Gatrell k osobnímu jednání do České republiky, abychom zatím písemně jednání konkretizovali, ale také proto, aby si prohlédl naše vojenská zdravotnická zařízení, a získal tak přehled o úrovni poskytované léčebné, především chirurgické péče. Rozhodnout se mělo mezi AČR, francouzskou a kanadskou armádou. Dobré jméno, které získali naši lékaři v dosavadní činnosti v mírové misi, mělo pozitivní vliv na rozhodnutí velení UNPROFOR svěřit vybudování polního chirurgického týmu AČR. První etapu jsme měli úspěšně zvládnout. O výsledcích jednání jsme informovali MO ČR a jeho cestou vládu a Parlament ČR. Při projednávání v Parlamentu ČR se zjistilo, že tento vrcholný orgán České republiky dosud neschválil činnost příslušníků AČR v zahraničí, v mírových silách OSN, ale jenom převzal rozhodnutí ještě Federálního shromáždění. Tím se celé schvalovací řízení vládou a parlamentem prodloužilo a skončilo až 8. prosince 1993. Velení AČR a zdravotnické službě zbývaly v podstatě 3 měsíce na přípravu polního chirurgického týmu, navýšení praporu na 1000* osob včetně zdravotnického zabezpečení, tj. příprava dalších 3 rot a 3 upravených praporečnických obvažit s nezbytným velením zdravotnické služby praporu.

Připravili jsme 2 projekty zdravotnického zabezpečení praporu a samostatného polního chirurgického týmu pro zabezpečení sektoru Jih UNPROFOR:

1) Zdravotnické zabezpečení praporu - rotní systém

	Personál	Technika
Štáb praporu	náčelník zdravotnické služby lékař zubní lékař zdravotník-materialista zdravotník-zubní instrumentář řidič-zdravotnický instruktor řidič mobidentu	sanita VW sanita VAZ mobident JEEP počítač
Rota A, B, C, D, E	náčelník obvažitě (lékař s všeobecnou erudicí) zdravotník řidič-zdravotnický instruktor řidič pojízdné převazovny	sanita VAZ pojízdná převazovna

Celkem: 7 lékařů všeobecných

1 zubní lékař

6 zdravotníků

1 zubní instrumentář

6 řidičů-zdravotnických instruktorů

6 řidičů pojízdné převazovny-sběrači raněných

1 řidič mobidentu-sběrač raněných

2) Polní chirurgický tým pro sektor Jih

Rozmístění polního chirurgického týmu bylo plánováno ve stavebnicových buňkách, které lze vzájemně kombinovat (tři typy).

Personální obsazení:

3 lékaři s chirurgickou aprobací

2 lékaři s anesteziologickou aprobací

2 sálkové zdravotní sestry

2 anesteziologicko-resuscitační zdravotní sestry

2 chirurgické zdravotní sestry

2 RTG-laborantky

1 klinická a hematologická laborantka

1 zdravotník-logistik

1 technik

1 mechanik

2 řidiči (sanitních vozidel) - sběrači raněných

2 řidiči (OT - 64 zdravotní) - sběrači raněných

Celkem 21 osob

Zdravotnická technika a materiál byly převážně vybrány z polních zdravotnických souprav a doplněny moderními přístroji a technikou ve výši cca 25 milionů Kč. Náklady spojené s vybavením PCHT jsou fundovány OSN.

Organizaci, přípravu a doplňování PCHT osobami, materiálem, technikou a přístroji řídil odbor vojenského zdravotnictví GŠ v součinnosti s Vojenskou lékařskou akademií JEP v Hradci Králové, se zdravotnickými základnami v Bystřici pod Hostýnem a v Hostiviciích, s Ústřední vojenskou nemocnicí Praha a sekcí zahraničních vztahů MO ČR.

Termín stanovený velením UNPROFOR pro postavení PCHT byl přímo šibeniční. Od přidělení finanční

částky do odjezdu asi 10 týdnů. Splnění tohoto požadavku velení UNPROFOR vyžadovalo denní kontrolu zainteresovaných firem, které dodávaly přístroje a techniku, ale především všech příslušníků zdravotnické služby, kteří se na této akci podíleli. Chtěl bych proto

ještě jednou všem zúčastněným na vybudování polního chirurgického týmu za vynaložené úsilí poděkovat.

Do redakce došlo 23. 2. 1995